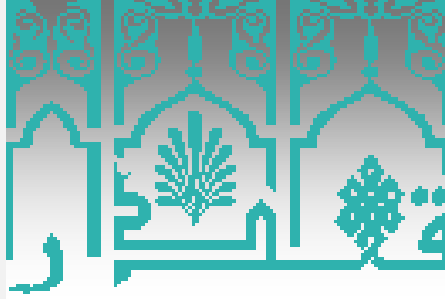

ISSN: 1309-2030

Kelâm Araştırmaları Dergisi

Journal of the Islamic Theological Researches

[KADER]

Cilt	15	Sayı	1
Volume		Issue	
Ocak 2017		January 2017	

Kelâm Araştırmaları Dergisi

Journal of the Islamic Theological Researches
[KADER]

Cilt Sayı
Volume 15 Issue 1
Ocak January
2017 2017

Sahibi / Owner

İlahiyat Fakülteleri Kelâm Anabilim Dalları

Editör / Editor

*Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN
Yrd. Doç. Dr. Mehmet BULĞEN
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Selim YILMAZ*

Yayın Kurulu / Editorial Board

*Şaban Ali DÜZGÜN, Mehmet BULĞEN, Mustafa Selim YILMAZ,
İlyas ÇELEBİ, Metin YURDAGÜR, Temel YEŞİLYURT,
Ahmet Mekin KANDEMİR, Bilal KIR, Hasan CANSIZ,
Osman SEZGİN, Ömer SADIKER, Sibel KAYA, Tuğba GÜNAL*

Adres / Address

Marmara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Mahir İz Cad. No. 2
Altunizade Üsküdar
İSTANBUL

KBÜ İlahiyat Fakültesi
Karabük Üniversitesi
Balıklar Kayası Kampüsü
78050 – KARABÜK

e-posta: mehmet.bulgen@marmara.edu.tr / s.mutekellim@gmail.com

web: http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kader/

*[KADER] Ulakbim DergiPark, DOAJ (Directory of Open Access Journals), EBSCO HOST ve TDV
İSAM İlahiyat Makaleleri Veri Tabanı tarafından indekslenmektedir.*

"KADER Kelâm Araştırmaları Dergisi yılda iki kez yayımlanan hakemli, akademik bir alan dergisidir. KADER'de yayımlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın dili Türkçe olmakla beraber diğerk dillerde de yazılar yayımlanmaktadır. Yayımlanan yazıların bütün yayın hakları KADER'e ait olup, yayıncının izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama taşınamaz. Yazıların yayınlanıp yayınlanmamasından yayın kurulu sorumludur."

Danışma Kurulu / Advisory Board

Hüseyin ATAY, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi)	Şerafeddin GÖLCÜK, Prof. Dr. (Selçuk Üniversitesi)	Cihat TUNÇ, Prof. Dr. (Erciyes Üniversitesi)
Mustafa Saim YEPREM, Prof. Dr. (İstanbul Aydın Üniversitesi)	Emrullah YÜKSEL, Prof. Dr. (İstanbul Üniversitesi)	Muhittin BAĞÇECİ, Prof. Dr. (Erciyes Üniversitesi)
Ahmet AKBULUT, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi)	A. Saim KILAVUZ, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi)	Metin YURDAGÜR, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi)
Yusuf Şevki YAVUZ, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi)	Şaban Ali DÜZGÜN, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi)	İlyas ÇELEBİ, Prof. Dr. (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)
Temel YEŞİLYURT, Prof. Dr. (Erciyes Üniversitesi)	Süleyman TOPRAK, Prof. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	İlhami GÜLER, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi)
Cağfer KARADAŞ, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi)	Osman KARADENİZ, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi)	Ramazan ALTINTAŞ, Prof. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Muammer ESEN, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi)	Tevfik YÜCEDOĞRU, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi)	Ömer AYDIN, Prof. Dr. (İstanbul Üniversitesi)
Adnan Bülent BALOĞLU, Prof. Dr. (Diyanet İşleri Başkanlığı)	Adil BEBEK, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi)	Ramazan BİÇER, Prof. Dr. (Sakarya Üniversitesi)
Mehmet BULUT, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi)	Abdülhamit SİNANOĞLU, Prof. Dr. (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)	Halife KESKİN, Prof. Dr. (Çukurova Üniversitesi)
Mehmet EVKURAN, Prof. Dr. (Hitit Üniversitesi)	Hatice Kelpetin ARPAGUŞ, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi)	Hülya ALPER, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi)
Mahmut AY, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi)	Abdülgaffar ASLAN, Prof. Dr. (Süleyman Demirel Üniversitesi)	Hilmi DEMİR, Prof. Dr. (Hitit Üniversitesi)
Hüseyin AYDIN, Prof. Dr. (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)	İbrahim COŞKUN, Prof. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	İsa DOĞAN, Prof. Dr. (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
İsa YÜCEER, Prof. Dr. (Yüzüncü Yıl Üniversitesi)	Kamil GÜNEŞ, Prof. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	M. Sait ÖZERVARLI, Prof. Dr. (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Fethi Kerim KAZANÇ, Prof. Dr. (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)	Metin ÖZDEMİR, Prof. Dr. (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)	Mehmet BAKTIR, Prof. Dr. (Cumhuriyet Üniversitesi)
Fikret KARAMAN, Prof. Dr. (İnönü Üniversitesi)	Musa KOÇAR, Prof. Dr. (Süleyman Demirel Üniversitesi)	Mustafa SİNANOĞLU, Prof. Dr. (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)
Özcan TAŞÇI, Prof. Dr. (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)	Resul ÖZTÜRK, Prof. Dr. (Atatürk Üniversitesi)	Salih Sabri YAVUZ, Prof. Dr. (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Selim ÖZARSLAN, Prof. Dr. (Fırat Üniversitesi)	Nadim MACİT, Prof. Dr. (Ege Üniversitesi)	Galip TÜRCAN, Prof. Dr. (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Hulusi ARSLAN, Prof. Dr. (İnönü Üniversitesi)	Ahmet ERKOL, Prof. Dr. (Mardin Artuklu Üniversitesi)	Cemalettin ERDEMÇİ, Prof. Dr. (Siirt Üniversitesi)
Sinan ÖGE, Prof. Dr. (Atatürk Üniversitesi)	Erkan YAR, Prof. Dr. (Fırat Üniversitesi)	H. Sabri ERDEM, Doç. Dr. (Ankara Üniversitesi)
Murat SERDAR, Doç. Dr. (Erciyes Üniversitesi)	Harun IŞIK, Doç. Dr. (Erciyes Üniversitesi)	Hamdi GÜNDOĞAR, Doç. Dr. (Şırnak Üniversitesi)
İsmail ŞIK, Doç. Dr. (Çukurova Üniversitesi)	Muhammet YAZICI, Doç. Dr. (Atatürk Üniversitesi)	Mahmut ÇINAR, Doç. Dr. (Gaziantep Üniversitesi)
Osman DEMİR, Doç. Dr. (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)	Murat MEMİŞ, Doç. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi)	Orhan Şener KOLOĞLU, Doç. Dr. (Uludağ Üniversitesi)
Sabri YILMAZ, Doç. Dr. (Akdeniz Üniversitesi)	Ramazan YILDIRIM, Doç. Dr. (İstanbul Üniversitesi)	Recep ARDOĞAN, Doç. Dr. (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)
Ahmet İshak DEMİR, Doç. Dr. (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)	Sefa BARDAKÇI, Doç. Dr. (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)	Hasan Tefvik MARULCU, Doç. Dr. (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Arif AYTEKİN, Doç. Dr. (Trakya Üniversitesi)	Namık Kemal OKUMUŞ, Doç. Dr. (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)	Vecihi SÖNMEZ, Doç. Dr. (Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
İbrahim ASLAN, Doç. Dr. (Ankara Üniversitesi)	Emrullah FATİŞ, Doç. Dr. (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)	Mehmet BULĞEN, Yrd. Doç. Dr. (Marmara Üniversitesi)
Mustafa Selim YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. (Karabük Üniversitesi)	Recep ÖNAL, Yrd. Doç. Dr. (Balıkesir Üniversitesi)	Zübeyir BULUT, Yrd. Doç. Dr. (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Rabiye ÇETİN, Yrd. Doç. Dr. (Ankara Üniversitesi)	Mustafa BOZKURT, Yrd. Doç. Dr. (İnönü Üniversitesi)	Hilmi KARAAĞAÇ, Yrd. Doç. Dr. (Gümüşhane Üniversitesi)
Berat SARIKAYA, Yrd. Doç. Dr. (Gümüşhane Üniversitesi)	Emine ÖĞÜK, Yrd. Doç. Dr. (Gaziosmanpaşa Üniversitesi)	Fikret SOYAL, Yrd. Doç. Dr. (İstanbul Üniversitesi)
Durmuş ÖZBEK, Yrd. Doç. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Hikmet Y. MAVİL, Yrd. Doç. Dr. (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)	Faruk SANCAR, Yrd. Doç. Dr. (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)
Harun ÇAĞLAYAN, Yrd. Doç. Dr. (Kırıkkale Üniversitesi)	Hüseyin DOĞAN, Yrd. Doç. Dr. (Kafkas Üniversitesi)	Kılıç Aslan MAVİL, Yrd. Doç. Dr. (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Hülya ALTUNYA, Yrd. Doç. Dr. (Süleyman Demirel Üniversitesi)	İbrahim KAPLAN, Yrd. Doç. Dr. (İnönü Üniversitesi)	Ahmet AKGÜÇ, Yrd. Doç. Dr. (Dicle Üniversitesi)
İsmail YÜRÜK, Yrd. Doç. Dr. (Çukurova Üniversitesi)	M. Cüneyt GÖKÇE, Yrd. Doç. Dr. (Harran Üniversitesi)	İsmail BULUT, Yrd. Doç. Dr. (Atatürk Üniversitesi)
Lütfi CENGİZ, Yrd. Doç. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Mahsum AYTEPE, Yrd. Doç. Dr. (Muş Alparslan Üniversitesi)	Mehmet İLHAN, Yrd. Doç. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Mustafa SÖNMEZ, Yrd. Doç. Dr.
(Erzincan Üniversitesi)

Orhan AKTEPE, Yrd. Doç. Dr.
(Erzincan Üniversitesi)

Mustafa YILDIZ, Yrd. Doç. Dr.
(Karabük Üniversitesi)

Ahmet SÜRURİ, Yrd. Doç. Dr.
(Yalova Üniversitesi)

Veysi ÜNVERDİ, Yrd. Doç. Dr.
(Mardin Artuklu Üniversitesi)

Osman DEMİRCİ, Yrd. Doç. Dr.
(Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Fadıl AYĞAN, Yrd. Doç. Dr.
(Siirt Üniversitesi)

Muhammet ALTAYTAŞ, Yrd. Doç. Dr.
(Trakya Üniversitesi)

Mustafa ÜNVERDİ, Yrd. Doç. Dr.
(Gaziantep Üniversitesi)

Nurullah KAYIŞOĞLU, Yrd. Doç. Dr.
(Harran Üniversitesi)

Özden KANTER, Yrd. Doç. Dr.
(Hitit Üniversitesi)

Veysel KASAR, Yrd. Doç. Dr.
(Harran Üniversitesi)

Hacer ŞAHİNALP, Yrd. Doç. Dr.
(Mardin Artuklu Üniversitesi)

Recai ÇETRES, Yrd. Doç. Dr.
(Kocaeli Üniversitesi)

Mustafa CAN, Yrd. Doç. Dr.
(İstanbul Üniversitesi)

Mürsel ATA, Yrd. Doç. Dr.
(İğdır Üniversitesi)

Ahmet CEYLAN, Yrd. Doç. Dr.
(Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Selim SANCAKLI, Yrd. Doç. Dr.
(Yalova Üniversitesi)

Yunus CENGİZ, Yrd. Doç. Dr.
(Mardin Artuklu Üniversitesi)

Züleyha BİRİNCİ, Yrd. Doç. Dr.
(Karadeniz Teknik Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

I-X Editörden

Makaleler

- Dr. Fatma GÜNAYDIN
1-28 *İlk Dönem Tefsir ve Hadis Literatüründe İsmet İnancı*
- Arş. Gör. Tuğba GÜNAL
29-43 *İnsana Dâir Bir Değerlendirme: Giritli Sırrı Paşa'nın Ruh Risâlesi*
- Yrd. Doç. Dr. Recep ÖNAL
44-74 *İnanç ve Düşünce Özgürlüğü Bağlamında İslâm'ın Kılıç Zoruyla Yayıldığı İddialarına Karşı İmam Mâtürîdî'nin Yaklaşımı*
- Yrd. Doç. Dr. Zübeyir BULUT
75-110 *Karşı Mihne Uygulamaları ve Er-Risaletü'l-Kâdiriyye (Kâdirî İtikâdı)*
- Dr. Mesut Malik YAVUZ
111-124 *Theseus'un Gemisi, Ferdi Özler ve Eser Özdeşliği*
- Kenzhebek CHYIBYLOV
125-149 *Müteahhirûn Dönemin Bir Mütefekkeri Olarak Sadruşşerîa Es-Sânî'nin İlmî Kişiliği ve Kelâmı Yeniden Düzenleme Çabası*
- Dr. Fatma AYGÜN
150-166 *Mâtürîdî'nin Te'vilâtü'l-Kur'an Adlı Eserinden Allah'ın Varlığına Aklî Deliller*
- Doç. Dr. Emrullah FATİŞ
167-190 *Dinin Tamamlanması Bağlamında Vahyin Sınırı Problemi*
- Yrd. Doç. Dr. Özden KANTER
191-218 *Ebussuûd Efendi'nin Kelâmî Görüşleri*

Tercümeler

Arş. Gör. Bilal TAŞKIN
219-246 *İbn Meymûn'un Kelâmcıların Cevher-Araz Teorisine İlişkin On İki Mukaddimesinin Tercümesi*

Arş. Gör. Ayşe Nur GÜDEKLİ/ Zeynep Büşra ÖZDEMİR
247-253 *Müslüman Kelâmı Üzerindeki Yabancı Etkiler*

Tanıtım

Mehmet ÖDEMİŞ
254-258 *Temellerden Topluma – Kelamda İliminde Sosyal Açılımlar*

259-274 *Yayın Esasları*

CONTENTS

I-X Editor

Articles

- Dr. Fatma GÜNAYDIN
1-28 *The Term 'Isma' in The First Literatures Of Quranic Hermeneutics
And Hadîths*
- R. Assist. Tuğba GÜNAL
29-43 *A consideration Concerning Human: Cretan Sırrı Pasha's Risalah of
Spirit*
- Assist. Prof. Dr. Recep ÖNAL
44-74 *Maturidi's Approach to the Assertion Claiming That Islam Had Been
Spread by Force of Sword in the Context of Freedom of Faith and
Thought*
- Assist. Prof. Dr. Zübeyir BULUT
75-110 *The Practices of Counter-Mihna (Persecution) and Ar-Risâla Al-
Qâdiriyya (Qâdirî Creed)*
- Dr. Mesut Malik YAVUZ
111-124 *The Ship of Theseus, Individual Essences and Airfact Identity*
- Kenzhebek CHYIBYLOV
125-149 *The Scholarship of Sadr al-Sharîa al-Sânî as a Thinker and His Efforts
to Rearrange Ilm al-Kalâm*
- Dr. Fatma AYGÜN
150-166 *The Reason Proofs About Knowing of The Existence of God from Al-
Maturidi's Kitab Ta'wilat Al-Qurân*
- Assist. Prof. Dr. Emrullah FATİŞ
167-190 *Demarcation Problem on Divine Revelation in the Context of the
Completion of Religion*

Assist. Prof. Dr. Özden KANTER
191-218 *The Theological Opinions of Ebussuûd Efendi*

Translations

R. Assist. Bilal TAŞKIN
219-246 *Translation of Twelve Premise of Maimonides Concerning with Kalam Atomism*

R. Assist. Ayşe Nur GÜDEKLİ/ Zeynep Büşra ÖZDEMİR
247-253 *The Foreign Influences on Muslim Theology*

Review

Mehmet ÖDEMİŞ
254-258 *From Fundamentals to Society: Social Evolution in Kalam*

259-274 *Publication Standards*

EDİTÖRDEN / EDITOR

Değerli hocalarım ve sevgili okurlarımız,

İslam coğrafyası toplumların başına nadiren gelen tarihsel, toplumsal, kültürel, düşünsel ve duygusal bir süreçten geçmektedir. Dinî doktrinin inananlar arasında yaratmayı amaçladığı birliği sağlama ve onları uçurumun kenarından alma idealinin tam aksine, dine sarılanların bir kısmı diğer dindarları yok etmeye ayarlı bir süreci tetiklemektedir. Bu süreç hem dinin yapısında hem de dindarların zihninde uzun erimli, onulmaz yaralar açmakta ve travmalar yaratmaktadır. Tutkuların ve güçlerin zincirlerinden boşaldığı ve sağduyuyu esir aldığı böyle bir dönemde akademiye ve aydınlara düşen görev nedir? Evrenselci bilincin tarih-aşırı ve kültür-aşırı ifade yolu olarak din, zamanın ve mekânın getirdiği bu esareti aşma konusunda önümüzü nasıl aydınlatabilir? Acil cevap bekleyen bu ve benzeri soruları çoğaltmak mümkündür. Bu kalemde olmak üzere, doğruluk iddialarına nasıl muamele etmek gerektiğine ilişkin bir örnekligi burada anmak faydalı olacaktır.

İmam Mâturîdî, Asr Suresi'ni yorumlarken "İnsanlar hüsrandır. İman eden ve sâlih amel işleyenler hariç..." ayetlerine gelince: "İman ve sâlih amelin birlikte anılması, Mu'tezile'nin ve Hâriciler'in iman amel konusundaki kanaatini destekleyen bir delil niteliğindedir. Ama insanın hüsranda olmaması için sadece iman etmesinin yeterli olduğuna ilişkin de bizim başka ayetlere yaslanan delillerimiz vardır. Bu durumda deliller *teâruz* ettiğine ve iki görüş de *muhtemel* niteliği kazandığına göre, bu konuda *tevakkuf* etmek gerekir" demektedir. *Tevakkuf*, kesin yargıya varmanın bir süreci gerektirdiğini, bu sürecin duraklarının bulunduğunu (*tevakkuf*, *tesebbüt* ve *tahakkuk* gibi) ve bu sürecin muhtemel çoklu doğruların varlığını herkese dayattığını kabul etmek demektir. Mâturîdî'nin ifadeleri, bir tür post-modern doğruluk tartışması yapmaktadır. Mâturîdî başta olmak üzere, Kelamcıların te'vil/yorum geleneğinin, mutlak doğruyu kendine tapulama taassubunun/*hamiyyet* duygusunun yaratacağı çatışma ortamından insanları kurtarmayı amaçladığını görmek gerekir. *Cahiliyye hamiiyeti* olarak Kur'an-ı Kerim'in andığı bu tutum (Fetih Suresi, 26. ayet), doğruyu kendine özgüleyen ve kendi dışındakileri *dûn* (daha aşağı seviyede/ikincil öneme sahip) ve *ğayr* (öteki) olarak gören dışlayıcılığın adıdır. Bu tekeli mantığın insanları götüreceği yer ise *hamiyye* ile aynı kelime köküne sahip *nârün hâmiye'*dir (Kâria Suresi, 11. ayet); yani bu tip mutlakçı ve tekeller, yakıcı bir ateşe hüküm giyeceklerdir.

Türkiye'de üretilen popüler, entelektüel ve akademik, her seviyedeki bilginin hakikati kendi tekelinde görmenin/mutlak doğruyu kendisinin temsil ettiği iddiasında bulunmanın nelere mal olduğunu görme vakti çoktan geldi de geçmektedir. Bu riskleri tarih laboratuvarını en iyi bilen ve bunun hem zihinsel hem de bedensel çilesini çeken din bilginleri hesap edebilir ve kamuoyunu bu yönde eğitebilir. Her türden oluşumun bereketli tarlasına dönuşen ülkemizde düşüncede çoğulculuğu savunan, kelimelerin ikna gücüne inanan ve sözü olan herkesin bunu ifade etme hakkını savunan akl-ı selim sahibi insanlara her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyduğumuz ortadadır. Bu yönde Kelam camiasının birleştirici tutumu ve hakikatin bulaşıcı olduğuna dair inançları, geleceğe daha ümitli bakmamızı mümkün kılmaktadır.

Bu temennilerimizin hayat bulmasına yardımcı olacak oldukça içerikli yazılarla Kelam Araştırmaları Dergisi'nin yeni sayısını siz değerli okuyucularımıza takdim ediyoruz. Katkıda bulunan değerli hocalarımıza, yazı toplama ve hakemleme dâhil, bütün süreci dakik bir şekilde takip eden editörler kurulumuza müteşekkirim.

Yeni sayımızın düşünce hayatımıza katkıda bulunmasını diliyor, bütün okuyucularımıza sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Editörler a.
Prof. Dr. Şaban Ali Düzgün